

פרשת שלח

כל הסברות פסולות

בפרשתנו מסופר על שליחת המרגלים לתור את הארץ הקדושה, ועל דברי הדיבה הקשים שאמרו עליה המרגלים בחזרתם, והתנגדו לכניסתם של עם ישראל לתוכה.

ומיד בתחילת הפרשה, בד"ה הראשון של רש"י, הוא מגדירם כרשעים, כלשונו: "ורשעים הללו ראו)מה שנעשה עם מרים שדברה במשה(, ולא לקחו מוסר". וכן בהמשך, על מה שנאמר (במדבר יג, כו): "וילכו יובאו אל משה", מפרש רש"י על פי דברי חז"ל (סוטה לה, א) שהפסוק הקיש הליכתן לביאתן כדי ללמדנו שכמו שביאתן בחזרה מן הארץ היתה בעצה רעה, כך הליכתם מלכתחילה לתור את הארץ היתה מתוך עצה רעה.

והנה כיון שמדובר באנשים מורמים מעם ובעלי דרגה רוחנית גדולה מאוד, כנאמר בתורה "כולם אנשים, ראשי בני ישראל המה" (שם, ג), בוודאי שסברו בדעתם סברות רמות ונשאות בדבר רצונם להישאר במדבר ולא להכנס לארץ.

וכפי שמבארים המפרשים, שהסיבה לכך היתה משום שחששו שמא בכניסתם לארץ, מחמת הצורך לעסוק בישוב הארץ בזריעה ונטיעה ובנית בתים וכו', יתבטלו עם ישראל מעסק התורה, ולכן העדיפו שעם ישראל ישארו זמן נוסף במדבר תחת ענני הכבוד, באופן שהם יהיו פנוים מכל טרדה, ויוכלו לעסוק בתורה הקדושה.

אולם בכל זאת, סברה זו נחשבה ל"עצה רעה", ואף נקראו רשעים על כך, כי הלא עד כמה שתהיה זו סברה קדושה ונשגבה, אין לה כל שווי כאשר היא נוגדת את רצונו הפשוט והמפורש של הבורא שעם ישראל יכנסו לארץ וירשו אותה, על אף כל מה שכרוך בזה.

כיוצא בזה מצינו כשציוה ה' את שאול המלך: "לך והכיתה את עמלק, והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו. והמתה מאיש עד אשה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה, מגמל ועד חמור" (שמואל-א טו, ג), אך שאול סבר לו סברות הנדמות כקדושות וטהורות ואמר: "אם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו" (יומא כב, ב), וכתוצאה מכך "ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר וגו'" (שם, ט).

ועל כך נאמר לו על ידי שמואל על פי ה' "כי מאסתה את דבר ה', וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל... קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך" (שם, כו ואילך). והיינו כי מה ישוו כל הסברות שיסבור ילוד אשה, אף אם יהיו נעלות ונשגבות ביותר, כאשר נוגדות הם את הרצון המפורש של הבורא ממנו, והרי הם נחשבות לעצה רעה וכן מאיסת דבר ה'.

כל האמור מלמדנו ענין עיקרי וחשוב בעבודת ה', עד כמה יש להזהר מכל שינוי ברצון הפשוט והמפורש של הבורא ב"ה כפי שהוא מפורש בהלכות הפסוקות והערוכות לפנינו בשולחן ערוך וכיו"ב. ואף אם יגדל האדם במעלתו הרוחנית, וישוט בעולמות טמירים ונעלמים וכו' וכו', יזהר בזה בכל מאודו לבל יפתהו היצר

הרע לסבור סברות הנראות כקדושות לבוא לשנות, להוסיף או לגרוע מן ההלכה המפורשת, כי כל סברה, אפילו הנשגבה ביותר, כאשר נוגדת היא את רצון הבורא המפורש, אין היא כי אם עצה רעה ורשעות.

וזו היתה מעלת אהרן הכהן, שכשאמר לו משה את צווי ה' "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (ר"פ בהעלותך), נאמר בו "ויעש כן אהרן... כאשר ציוה ה' את משה", ומפרש רש"י (בשם הספרי) "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". והיינו שאע"פ שהיה אהרן בעל השגות נשגבות ודרגות רוחניות נפלאות, בכל זאת נישמר מכל מיני סברות קדושות למיניהן, וצמצם את עצמו לעשות כפי צווי משה בצורה הפשוטה ביותר.

